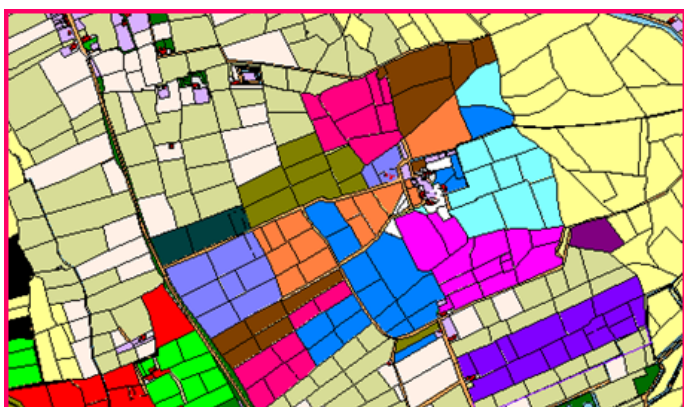

Deel 15

Provincielanden van het voormalig klooster Yesse te Essen

Bijlage Essen9

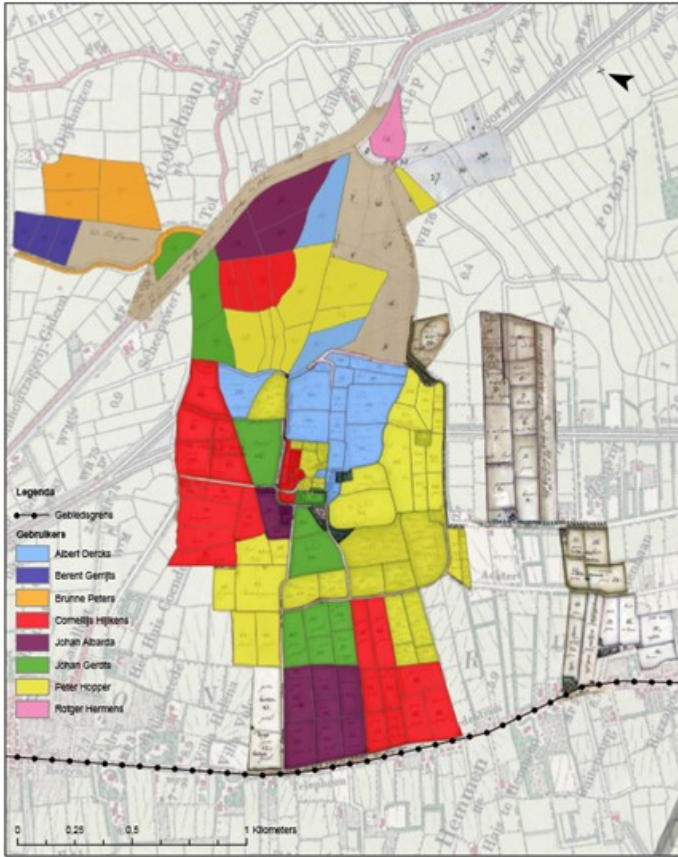
Nr. bijlage	Huidig adres	Nr. in overzichten Spanheim/Van Seeratt	Adres in 1830	Kaart
Essen9	Essen 7 te Haren	12.2/Gorecht 1	Essen F12	Kaart 10
	Rijksstraatweg 28 te Haren			

In 1730 is de provincieplaats Essen F12 74,25 grasen en 16 roeden groot. Daarvan liggen 54,50 grasen en 50 roeden op kaartblad 10 van Teijsinga (de perceelsnummers 65 tm 68, 69 tm 75 en 76 tm 78). Zie voor een uitsnede uit kaart 10 van Teijsinga hiernaast (let op: de oriëntatie van de kaart van Teijsinga is niet noord/zuid, maar oost/west).

Spanheim geeft aan, dat Tiepe Jansen en Ave met Arent Jansen en Sijbolt en Doede Wijbens gezamenlijk enige percelen land gebruiken. Als locaties voor deze percelen worden genoemd: de Zuidercamp, de Luitke Hijberg, de Zuiderhoijberg en de Haververne in de Zulte. Met de Zulte werd geduid op het gebied tussen Essen en de Kooiweg (dus de percelen 69 tm 75). De andere percelen kan ik nog niet koppelen aan de genoemde toponiemen. Arent Jans wordt door Spanheim ook genoemd als één van de gebruikers in de periode voor 1653 bij de plaats Essen F5 (zie bijlage Essen8). Onlogisch is dat niet, want volgens Deterd Oude Weme (2015) vormden de plaatsen Essen F5 en Essen F12 oorspronkelijk één geheel met als meier in 1596 Cornelis Hijlkens (zie de kaart). De boerderijen op de percelen 58 (Essen F5) en 76 (Essen F12) stonden erg dicht bij elkaar en dat was in 1830 ook nog zo.

Meiers, die in latere jaren door Spanheim worden genoemd, zijn in 1653 de weduwe van de bovengenoemde Tiepe Jansen met haar zoon Tebbe Tieves. In 1662 is Tebbe getrouwd met Lijsebeth en wordt zijn moeder niet meer genoemd. In 1689 zijn Jan Hopping en Pietertie de

meiers. Ik ga er vanuit, dat deze Jan Hopping identiek is aan Jan Hepping(e), die in begin 18^e eeuw een aantal keren wordt genoemd in het Register van Ledematen van de kerk te Haren als zijn personeel lid wordt van die kerk. Het is overigens opvallend, dat alle in het ledematenregister genoemde personeelsleden afkomstig zijn uit tamelijk ver van Essen, maar dicht bij elkaar gelegen plaatsen in Drenthe (Westerbork, Beilen en Zwiggelte). Mogelijk is Jan Hopping ook identiek aan Jan Heminge. Jan Heminge en zijn vrouw Petertien Sikkes worden in 1704 bij de eerste opmaak van het ledematenregister genoemd als lidmaten te Essen. Jan Hopping wordt in 1721 nog genoemd als meier. Drie jaar later zijn Lucas Tonnis Alting en Swantie Jans Hepping de meiers.

Lucas Tonnis Alting komt omstreeks 1705 vanuit Weerdinge naar Haren. Hij trouwt op 22 november 1705 met Geertien Menkes. Stellig de dochter van Menke Jans en Annetie. Lucas Tonnis Alting neemt Haren F5 over van zijn schoonouders (zie bijlage Essen 8). Zijn huwelijk eindigt al in 1706 met het overlijden Geertien. In 1719 wordt Lucas Tonnis Alting samen met Harm Roelfs nog genoemd als meier op Essen F5. Vanaf 1724 wordt hij vermeld als meier op Essen F12 met Swantie Jans Hepping. Is hij dan inmiddels hertrouwd? Ik heb geen huwelijk kunnen vinden. Swantie Jans Hepping zal de dochter zijn van Jan Hopping (alias Jan Hepping). Zij volgt dus haar ouders op. Net als Lucas Tonnis Alting zal ook

Swantie Jans Hepping eerder getrouwd geweest zijn. Ik kom daar zo dadelijk op terug.

Lucas Tonnis Alting wordt door Teijsinga op zijn kaart vermeld als meier in 1730.

In 1741 doet Albert Kuik een verzoek aan de heren gecommiteerden tot de verhuring van de provincielanden. Hij meldt, dat zijn moeder een provincieplaats in gebruik had, maar dat die niet op haar naam was overgeschreven. Zo'n overschrijving kostte namelijk geld en daar had Alberts moeder geen zin aan gehad. Maar nu zit Albert met een probleem. Hij wil van de plaats af en wil deze graag verkopen aan ene Berent Groninger, maar dat kan alleen als de plaats eerst op zijn naam wordt gezet. Albert stelt voor hem toe te staan, de plaats aan Berent Groninger over te dragen met één jaar huur als geschenk. Dat verzoek wordt afgewezen. Dan blijkt hoe graag Albert van de plaats af wil. Hij verzoekt de heren gecommiteerden tot de verhuring van provincielanden de plaats als een steenbult aan te nemen. Ik neem, dat Albert hier op de regel doelt, dat bij het einde van de huur, de meier de opstal moet afbreken, maar dat hij de materialen mag laten liggen. Nu kiezen de heren gecommiteerden eieren voor hun geld en krijgt Albert Kuik in september 1741 toestemming de plaats tegen de betaling van één jaar huur (f 140,-) als geschenk over te dragen aan Berent Groninger. Albert Kuik woont in 1741 in de meest zuidelijke boerderij aan de straat in het dorp Haren. Via zijn dochter Johanna zal deze boerderij later vererven op de familie Ter Borgh en via Hillechien ter Borgh nog weer veel later op de familie Hemmes (zie bijlage Essen2). In een kwartierstaat van Harmannus ter Borgh worden als ouders van Albert Kuik genoemd Roe-lof Alberts Cuik en Swaantje Asmus. Swaantje is op 9 juni 1738 te Haren begraven. Ik ga er van uit, dat Swaantje Asmus identiek is aan Swantie Jans Hepping. Een extra argument daarvoor is, dat in 1704 als lidmaat van de kerk te Haren, wonende te Essen, wordt genoemd: Swaantien, wed. van Roelef Cuijk. Swantie Jans Hepping zal na het overlijden van Lucas Tonnis Alting de plaats Essen F12 dus verder geëxploiteerd hebben en na haar overlijden in 1738 wil zoon Albert van de plaats af.

Albert Kuik huwt twee keer. De eerste keer in 1720 met Clasijn Abbring en de tweede keer in 1730 met Margaretha Pouwels. Bij het eerste huwelijk wordt hij vermeld als "van Dilgt" en bij het tweede huwelijk "van Essen". Uit de boedelbeschrijving die is opgemaakt na het overlijden van Clasijn Abbring blijkt de in de vorige alinea genoemde boerderij aan de straat te Haren al eigendom te zijn van Albert en Clasijn. Vermoedelijk heeft Clasijn deze boerderij bij het huwelijk ingebracht. Mijn vermoeden is, dat Albert Kuik inderdaad is opgegroeid in Essen. Zijn ouders zullen hebben ingewoond bij de (schoon) ouders Jan Hopping en Pietertie. Uiteraard met het oog-

merk de boerderij over te nemen. Een volgende hypothese van mij is, dat Roelof Alberts Cuik afkomstig was uit de omgeving van Beilen. Raadpleging van alledren-ten.nl leert, dat hier veel personen woonden met de achternaam Kuik. Ook de in combinatie met de voornamen Albert en Roelof. Dit kan dan weer een verklaring zijn voor het feit, dat begin 18^e eeuw een aantal arbeiders van Jan Hopping afkomstig zijn uit deze regio.

Berent Groninger is Rooms Katholiek. Dat is binnen de setting van Essen anno 1740 bijzonder te noemen. Zijn kinderen worden gedoopt in de RK statie aan de Carolieweg te Groningen. Erg lang is Berent Groninger niet actief geweest op de plaats te Essen. Hij overlijdt in februari 1743. Zijn schoonouders, die ook in Essen zijn komen wonen overlijden in april en mei van hetzelfde jaar. Zijn weduwe staat er nu met vier kleine kinderen helemaal alleen voor. Zij wil wel van de boerderij af en heeft daarover ook al overeenstemming bereikt met Hindrik Wolters. Haar kinderen (of beter de voogden van haar kinderen) steken echter een spaak in het wiel en houden de overdracht tegen. Later blijkt Hindrik Wolters ook niet meer in staat om zaken te doen, omdat hij failliet is gegaan (zie bijlage Haren15). De weduwe Groninger moet opnieuw op zoek naar een koper. Die lijkt zij gevonden te hebben in de persoon van Jan Tijman (vermoedelijk de op 16 november 1728 met Catrijna Bruijns getrouwde Jan Hindrik Timans). Ook Jan Tijman is Room Katholiek. Hij ontkent echter met de weduwe Groninger een deal te hebben gesloten. Een faillissement is nu onafwendbaar. Op 15 juni 1746 volgt een executoriale verkoop van de goederen van de weduwe Berend Groningers. De opbrengst is als volgt:

- verkoop beklemming f.310,-
- verkoop huisman gereedschap en levende have f.565,60
- verkoop gras en koren f.232,75.

De totale opbrengst bedraagt f.1108,35. Dit bedrag moet worden verdeeld over de schuldeisers. Er zijn veel achterstallige belastingen (100ste en 50ste penning) en hoge gerechtskosten, voorts doodbier f.15,80 en f.11,40 en doodskest f.17,-. Rentmeester Wichers van de provincie claimt 2 jaar achterstallige huur à f.140 is f.280,- plus nog f.140,- huur over 1745. Albert Cuik betwist deze vorderingen en verwijst naar een stokleggingsbrief van 19 februari 1742, waarbij de beklemming is verkocht voor f.405,- en hij het gereserveerde eigendomsrecht (= hypotheek) heeft verkregen. Wichers krijgt echter de volledige claim van f.420,- uitgekeerd en Cuik moet het doen met het restant ter grootte van f.171,-. Cuik schiet er dus behoorlijk bij in.

In 1753 blijkt Meindert Jans eigenaar te zijn van de beklemming. Van hem komt dan een verzoek in behandeling bij de heren gecommiteerden tot verhuur van de provincielanden. "Op verzoek van Meindert Jans, die

aangeeft dat hij ingevolge keerskoop door de rentmeester uitgebracht en op dezelves eigen setting koper was geworden van een bekleemde provincieplaats tot Essen onder Haren gelegen, zonder dat daarbij enig geschenk was bedongen. Dat egter de rentmeester nu zwaarigheid maakt om hem te boek te stellen, en nu alsnog de betaling van een geschenk eist. Hij vraagt de gecommiteerden de rentmeester te autoriseren hem en zijn vrouw zonder geschenk als bekleemde meijers te boek te brengen. Dit ter voorkoming van procedures. Dit is akkoord mits de sinds de koop verschenen agterstallige huur alsnog wordt betaald". Het is mogelijk, dat Meindert Jans al in 1746 de koper is geweest. Het is dan alleen wat vreemd, dat de onenigheid over zijn inschrijving als meier pas speelt in 1753. Overigens wordt met 'keerskoop' bedoeld, dat tijdens een verkoping geboden kan worden zolang een aangestoken kaars (keers) brandt. Bij de verkoop van een beklemming is het voorts gebruikelijk, dat zowel de verkoper als de koper een geschenk betalen. Blijkbaar claimt de rentmeester dit geschenk van Meindert Jans als koper, maar die komt daar dus terecht tegen in verzet.

Meindert Jans is gedoopt te Emmen. In 1746 trouwt hij in Haren met de Harense Aaltje Jans. Van Meindert en Aaltje zijn dertien kinderen bekend. Verwarrend is, dat in dezelfde periode nog een Meindert Jans vanuit Westerbork in Haren komt wonen. Deze Meindert Jans huwt in 1744 in Haren met Aaltje Pieters afkomstig uit Donderen. Uiteraard ligt het voor de hand om te denken, dat het hier om dezelfde Meindert Jans gaat, maar de mannen

Een verwarrende vermelding is de advertentie in de Oprechte Groninger Courant van 20 februari 1767 met de volgende (verkort weergegeven) inhoud:

De schults J. Rummering in qlté, gedenkt op vrijdag den 27 februari 1767, ten huize van Christoffer Alberts in de Gouden Jagtwagen tot Haren te verkopen:

1. Een deftige boeren plaatse midden in Haren gelegen, zoo tegenwoordig door Meindert Jans als bekleemde meijer onder zijn behuisinge wordt gebruikt, 's jaarlijks voor 110 gld vrij geld en bij substitutie door dezelve wederom verhuurt voor 130 gld.

2. Nog een kamer mede aldaar naast bovengemelde plaats gelegen, doende deze anpart tot huure 's jaarlijks 28 gld vrij geld.

Deze verkoping zal geschieden op vrijdag den 27 febr. 1767 ter plaats bovengemeld.

Ik kan de vermelding, dat Meindert Jans ook meier zou zijn van een boerderij midden in Haren gelegen niet plaatsen. Bij de doop van zijn zoon Hinderk op 28 mei 1767 wordt vermeld, dat hij in Essen woont. Volgens mij komt ook de 'andere' Meindert Jans niet in aanmerking. Die woont en werkt als veenarbeider bij de Hoornschedijk. Wellicht vind ik ooit nog stukken die meer duidelijkheid geven.

laten in Haren bijna tegelijkertijd kinderen dopen. Die optie is dus uitgesloten.

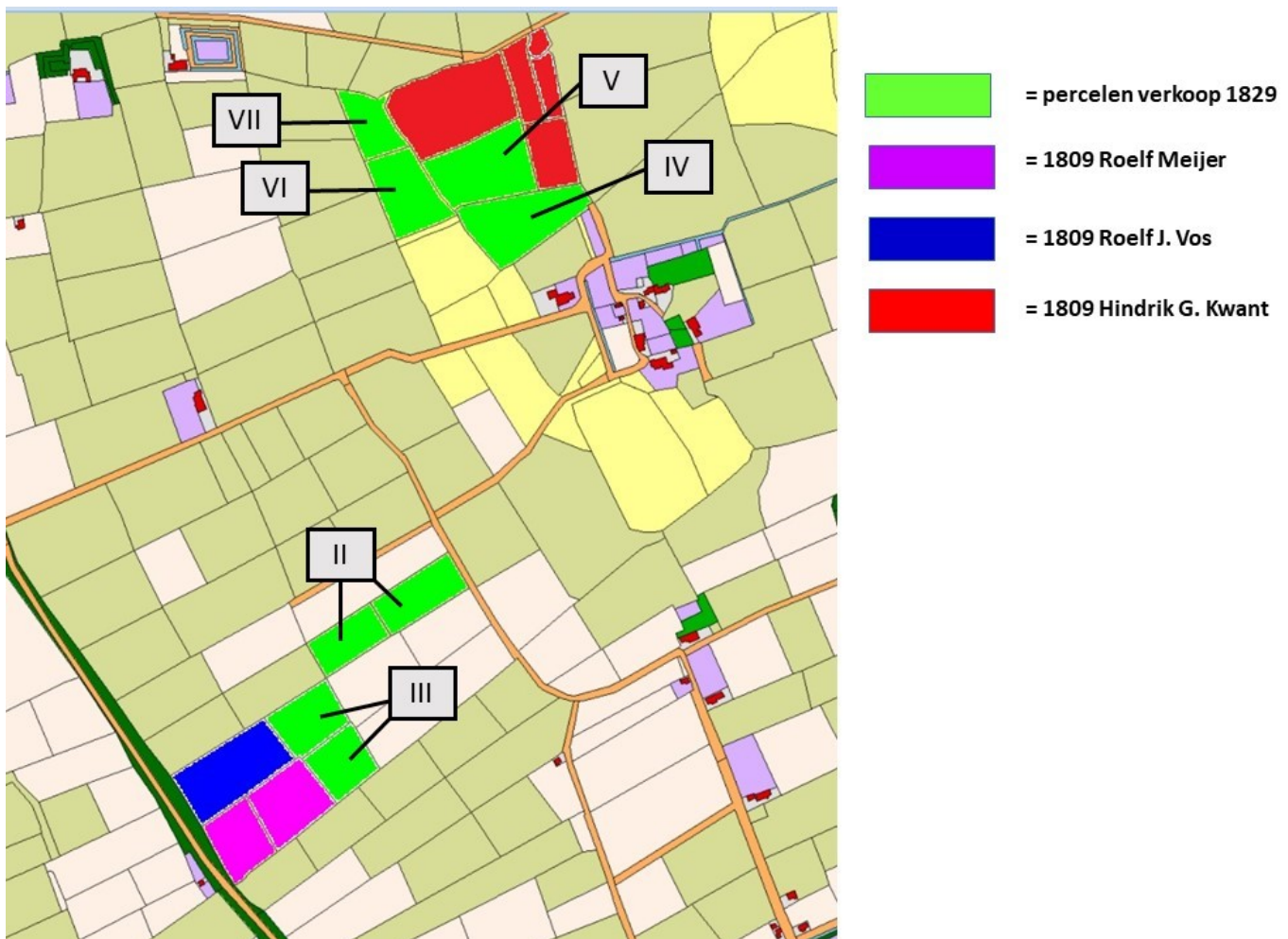
Bij de verkoop van de provincieplaatsen in september 1764 komt Meindert Jans uit de bus als koper van zijn eigen provincieplaats voor f.4.600,-. Meindert Jans kan de koopsom echter zelf (nog) niet betalen. Daarom sluit hij een lening af bij Lamina Vos, weduwe van hopman Lammert ten Oever en wonende te Groningen. Op 6 januari 1766 cedeert Lamina Vos de vordering op Meindert en Aaltje Jans aan mevrouw H.A. Keiser, weduwe van M. Lohman.

Met de koop van de blote eigendom in 1764 is de belemmering vervallen en daarmee ook het verbod om de boerderij met de daarbij behorende gronden op te splitsen bij verkoop of vererving. Bij deze boerderij heeft dat binnen een paar decennia verstrekkende gevolgen. Een eerste verdeling is aan de orde bij het overlijden van Meindert Jans in 1807. Deze verdeling vindt plaats op 26 april 1809. Tenminste zeven van de dertien kinderen van Meindert Jans en Aaltje Jans zijn dan nog in leven. Dat maakt de spoeling voor een van hen te dun om de boerderij in volle omvang over te nemen. Uiteindelijk is het zoon Hindrik Meinderts die het bedrijf in afgeslankte vorm voortzet.

Hindrik Meinderts neemt ook de schuld over aan de erven van mevrouw H.A. Lohman- Keiser. Deze erven ce-

deren deze vordering in 1811 aan Izaäk Busch, wonende aan de Ossenmarkt te Groningen. Busch is ook eigenaar van Huize Zorgvrij aan de Oosterweg in Haren. Busch betaalt aan de erven Lohman f.4.500,-, zijnde de restant kooppenningen welke mevrouw Lohman-Keiser op grond van een acte van 6 januari 1766 had uitstaan ten laste van Meindert Jansen en Aaltje Jans, echtelieden, over hun boerenplaats en landerijen gelegen te Essen en Essernieland. De plaats is bij scheiding en deling van de nalatenschap van Meindert en Aaltje dd 26 april 1809 toebedeeld aan hun zoon Hindrik Meinderts. De erven Lohman cederen aan Busch alle rechten. Hindrik Meinderts verklaard jegens Busch alle verplichtingen te zullen nakomen, die voortvloeien uit de overeenkomst.

Een tweede verdeling vindt plaats na het overlijden van Hindrik Meinderts op 11 november 1827. Met behulp van het bijgaande kaartje heb ik een reconstructie gemaakt van de opsplitsing van de oorspronkelijk bij de boerderij behorende gronden. Op de kaart (kadastrale ondergrond van 1830 uit HisGIS) zijn de gronden ingekleurd, die tot de provincieplaats behoorden overeenkomstig de kaart van Teijsinga. Dit behalve de boerderij zelf en de kleine percelen in de kern van Essen. Lastig is daarbij, dat sommige percelen zijn gesplitst en - wat nog lastiger is - anders zijn verkaveld. Dit laatste geldt met name voor de percelen 70 en 71 op de kaart van Teijsinga. De verdeling in twee percelen in 1830 staat haaks op de verdeling in 1730. Zoals gezegd heeft in 1809 een

eerste verdeling plaats gevonden. Hinderk Meinderts is zijn vader toen opgevolgd op de boerderij en hij heeft de groen ingekleurde percelen kunnen behouden. Op de kaart van Teijsinga zijn dat de percelen (met tussen haakjes een verwijzing naar de Romeinse cijfers op de kaart): 67 (III), 69 (VI en VII), 72 (IV) en de helft van 70 en 71 (V). De rood ingekleurde percelen zijn bij deze verdeling verkregen door schoonzoon Hindrik Geerts Kwant, die gehuwd is met Bougien Meinderts en landbouwer is in Helpen. De percelen 65 en 66 aan de straatweg zijn bij deze verdeling verkocht aan respectievelijk de families Meijer en Vos. Dit zijn twee families met boerderijen in Dilgt (zie de bijlages Dilgt14 en Dilgt12).

Nadat Hindrik Meinderts op 27 november 1827 is overleden, vindt in 1829 een volgende verdeling plaats. Deze geschiedt door een openbare verkoping op 6 februari 1829, die wordt aangekondigd in de Groninger Courant van 30 januari 1829. De nummering in Romeinse cijfers van de percelen in de advertentie is vertaald naar de kaart. Zoals boven aangegeven is dit niet gedaan voor de kleine percelen in de kern van Essen (I). Het perceel VIII ligt ten oosten van Essen en valt buiten de kaart. Op basis van de kadastrale registratie van 1830 kan eenvoudig worden nagegaan wie de percelen hebben gekocht. Dit is bij elk perceel vermeld in het bijgaande overzicht.

Uitkomst van de verkoping is, dat na 1830 bijna niets

meer over is van de oorspronkelijke provincieplaats. Voor Annechien Harms, de weduwe van Hindrik Meinderts en haar zoon Meindert Meinderts, die samen met zijn moeder de exploitatie van het bedrijf voortzet resteren slechts de boerderij en een paar huiskavels in de kern van Essen en het perceel V.

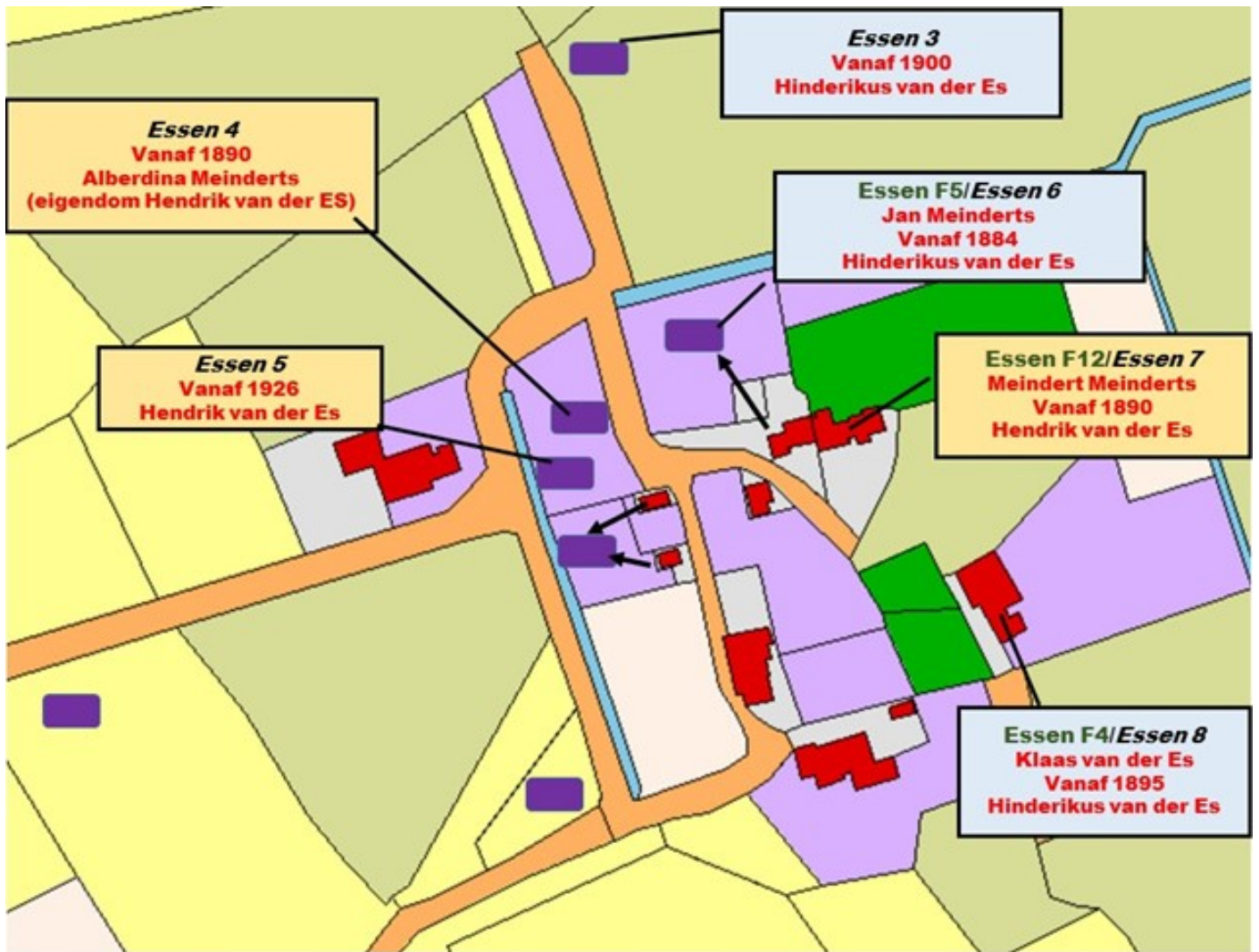
Hinderk Meindert en Annechien Harms hebben acht kinderen. Vijf daarvan blijven ongetrouwd. De kinderen Meinderts wonen op veel verschillende adressen in Essen. Een overzicht::

- dochter Aaltje trouwt in 1826 met Albert Eleveld, maar overlijdt al in 1828. Met haar man woont ze in bij haar ouders op Essen F9. Albert Eleveld hertrouwt in 1830. Hij blijft tot 1835 op Essen F9 wonen en wordt daarna huurder van Geert Bolhuis op Essen F8.

- zoon Harm Meinderts blijft ongehuwd. Hij woont in 1830 als boerenknecht van Jan Berends Hendriks Bosman op Essen F11 (bijlage Essen4). In 1840 is hij boerenknecht op Essen F2 bij de familie Hemmes. In 1852 woont hij met zijn zuster Alberdina Meinderts op Essen F8 (bijlage Essen5). Zijn broer Jan is dan eigenaar van F8. Mogelijk is hij na 1855 vanuit Essen vertrokken naar Haren.

- zoon Meindert Meinderts blijft eveneens ongehuwd. Hij blijft zijn hele leven op Essen F12 wonen en wordt na het overlijden van zijn moeder in 1848 de hoofdbewoner. Hij overlijdt in 1889.

I.	Eene boerenbehuizing en schuur, met den vollen eigendom der daar onder behoorende landerijen en tuinen, staande en gelegen onder Essen, zzettende ten noorden de Molensloot, te oosten en	Koper: weduwe Hindrik Meinderts
II.	Een stuk bouw- en weideland, in 2 stukken, mede aldaar gelegen, groot plus minus 3 1/4 bunders, zettende ten noorden en westen Willem Jans.	Koper: Jan Jans van Hemmen, landbouwer te Essen (zie bijlage Essen3)
III.	Een dito stuk bouw- en weideland, mede aldaar, in 2 stukken gelegen, groot plus minus 3 1/4 bunders, zzettende ten noorden Willem Jans, ten westen Roelf Meijer en Roelf Vos.	Koper: Harm Harms, boerenknecht/landbouwer te Essen (zie bijlage Essen7)
IV.	Een stuk bouw- en weideland, groot ongeveer 2 1/2 bunders, mede aldaar gelegen, zzettende ten noorden no 5, ten westen Hindrik Hendriks.	Koper: Geert Bolhuis, landbouwer te Essen (zie bijlage Essen5)
V.	Een stuk bouw- en weideland, groot plus minus 3 bunders, mede aldaar gelegen, zzettende ten oosten aan Hindrik G. Kwant, ten westen aan no. 6.	Koper: weduwe Hindrik Meinderts
VI.	Een stuk hooiland, groot ongeveer 2 bunders, liggende mede aldaar, zzettende ten noorden de Molensloot, ten westen de schuitsloot.	Koper: Elias Arnoldus Koster, aannemer en boomkweker te Groningen; zoon van eigenaar landgoed Mikkelfhorst
VII.	Een stuk bouw- of weideland, groot plus minus 3 bunders, mede aldaar gelegen, zzettende ten noorden de Schuitsloot, ten oosten Hindrik Geerts Kwant.	
VIII.	De halvescheid van een stuk hooiland, het Haverland genaamd, mede aldaar gelegen, groot in zijn geheel ongeveer 6 1/2 bunders; behoorende de andere halvescheid aan Willem Jans, waarvan het eene jaar 2 1/2 bunders en het andere jaar 4 bunders kunnen gebruikt worden, zzettende ten noorden Jan Berends Bosman, en ten oosten Geert Bolhuis.	Koper: Willem Jans Buis, landbouwer te Essen (zie bijlage Essen8)

- zoon Luitje Meinderts overlijdt op 6-jarige leeftijd.
- zoon Jan Meinderts blijft ongehuwd. Hij koopt in 1852 Essen F5 van Johan Wichers Quintus en bouwt op deze locatie een nieuwe boerderij (zie bijlage Essen8). Hij gaat hier nog niet direct wonen. Essen F5 wordt eerst verhuurd. In 1860 woont hij bij zijn broer Meindert op Essen F12. Vanaf 1869 tot zijn overlijden in 1884 woont hij vervolgens op zijn eigen Essen F5. Zuster Alberdina wordt daarna eigenaresse van Essen F5.
- dochter Luchien Meinderts is in 1840 dienstbode bij schoolmeester Lubertus van Oosten in Haren. Als de eerste vrouw van Lubertus overlijdt, trouwt hij in 1844 met Luchien. Luchien woont in Haren aan de (nu) Rijksstraatweg.
- dochter Annechien Meinderts huwt in 1853 met Klaas Hinderks van der Es uit Onnen. Zij gaan wonen op het naastgelegen Essen F4, dat zij huren van de familie Van Hemmen.
- dochter Alberdina blijft ongehuwd. Zij blijft bijna haar hele leven op Essen F12 wonen. In 1852 woont ze kort op Essen F5 samen met broer Harm. Broer Jan is dan eigenaar van Essen F5. Na het overlijden van broer Jan in 1884 wordt Alberdina eigenaresse van Essen F5. Zij blijft echter tot 1890 wonen op Essen F12. Vervolgens verhuist ze naar de nieuwe woning, die is gebouwd op grond van haar neefje Hendrik van der Es (huidig adres

Essen 4; zie bijlage Essen8). Voor Hendrik zelf ontstaat daardoor ruimte op Essen F12.

De boedel van Annechien Meinderts-Harms blijft onverdeeld tot haar laatste kind, Alberdina Meinderts in 1898, is overleden. Kleinzoon Hendrik van der Es verkrijgt uit de boedel Essen F12. Hij woont hier al vanaf 1890. Zijn broer Hinderikus van der Es erft F4 van zijn ouders en verkrijgt Essen F5 uit de nalatenschap van oom Jan Meinderts. Om ruimte te maken voor Hendrik op Essen F12 wordt voor tante Alberdina in 1890 de woning Essen 4 gebouwd. Zie de grafische illustratie. Beide broers Van der Es bouwen vervolgens een nieuwe boerderij. Hinderikus doet dat door nieuwbouw ten noorden van Essen (Essen 3, zie bijlage Essen 8). Hendrik doet dat door herbouw op Essen F12. De overige eigendommen worden verhuurd.

Hendrik van der Es gaat omstreeks 1926 rentenieren op de door hem nieuw gebouwde woning Essen 5 (zie bijlage Essen8). Zijn zoon Klaas Hendrik van der Es komt dan op de boerderij wonen. Deze situatie duurt tot 1950. Dan koopt de groentekweker Jacob van der Werf, die al vanaf 1929 in Essen woont op Essen 4 (zie bijlage Essen8), de opstallen en gaat hier ook wonen. Van der Werf overlijdt echter al in 1954. De volgende eigenaar/bewoner is Hen-

drik Bos. Hij begint hier een nertsenfokkerij. De inmiddels zeer vervallen schuur (zie foto) van de boerderij breekt Hindrik Bos ca 1960 af. Een poging het voorhuis te behouden als woning mislukt. Daarom bouwt Bos in 1963 een nieuwe (de nu nog bestaande) woning op de plaats van de schuur. Het oude voorhuis wordt veranderd in een bijgebouw (de kap wordt een kwartslag gedraaid). In 1966 bouwt hij nog een aantal loodsen ten behoeve van de nertsenfokkerij. In 1969 stopt Hindrik Bos met de nertsenfokkerij. De loodsen blijven vervolgens nog tot 1990 in gebruik als caravanstalling. Dan worden ze afgebroken.

In 2006 is op het terrein van Essen F12 het Bezoekerscentrum Klooster Yesse opgericht. Dit bezoekerscentrum is met ingang van 2015 in eigendom overgedragen aan

de Stichting Groninger Landschap. Het centrum is opgericht door Annemiek Bos, bewoonster van Essen F12 en dochter van de boven genoemde Hindrik Bos

Rijksstraatweg 28 te Haren

Hierboven is aangegeven, dat perceel 66 op de kaart van Teijsinga bij de verdeling van de nalatenschap van Meindert Jans is gekocht door de familie Vos. Ik neem aan dat Roelf Jelkes Vos, landbouwer te Dilgt (zie bijlage Dilgt12) de koper is geweest. Na het overlijden van Roelf Jelkes Vos en zijn vrouw Grietje Pathuis komt de boerderij te Dilgt in handen van zoon Jan Vos. Deze overlijdt in 1838. Dan is wederom een boedelscheiding nodig en bij deze verdeling wordt het perceel 66 weer verkocht. Jan Jans van Hemmen is dan de koper. Van Hemmen is in 1825 begonnen op de boerderij Essen F4. Hij heeft vervolgens een nieuwe boerderij gebouwd aan de Oosterweg (nu Kerklaan) op het perceel 80 op de kaart van Teijsinga (zie hierover bijlage Essen3). In 1829 heeft hij uit de nalatenschap van Hindrik Meinderts perceel 68 op de kaart van Teijsinga gekocht. Daar voegt hij nu dus perceel 66 aan toe. In 1844 bouwt hij op dit perceel wederom een nieuwe boerderij. De boerderij aan de Oosterweg komt dan beschikbaar voor zijn zoon Jan Kornelis van Hemmen. Op de topografische kaart is goed te zien, dat de boerderijen van Jan Jans van Hemmen aan de Oosterweg en de Rijksstraatweg recht achter elkaar liggen. Jan Jans van Hemmen overlijdt in 1877 in de nieuwe boerderij aan de Rijksstraatweg.

Jans van Hemmen heeft uit zijn eerste huwelijk een zoon, Jan Kornelis van Hemmen. Deze heeft reeds het bezit van de boerderij aan de Oosterweg. De boerderij aan de Rijksweg vererft daarom op zijn kinderen uit het tweede huwelijk. En dan met name dochter Roelfje, die is gehuwd met Hendrik Brink uit Peize. Hendrik Brink zal een belangrijke rol gaan spelen in het maatschappelijk leven in Haren. Zo is hij van 1881 tot 1905 raadslid van de gemeente en van 1891 tot 1905 wethouder.

Hendrik Brink en Roelfje van Hemmen krijgen één dochter: Egberdina Brink. Deze huwt in 1897 met haar achterneef Antonie Jans van Hemmen. Haar ouders bouwen dan ten noorden van de boerderij een nieuw woonhuis. Egberdina en Antonie Jans komen op de boerderij. Deze situatie is te zien op de topografische kaart. Antonie Jans van Hemmen overlijdt al in 1910. Egberdina ziet zich dan als jonge weduwe genoodzaakt een boeldag te houden waarop de gehele veestapel en inventaris van de boerderij te koop wordt aangeboden. Zo'n openbare verkoop is, hoe triest de aanleiding ook mag zijn, voor velen een bron van vermaak. De familie wil dat niet uit de hand laten lopen, daarom wordt in de advertentie in het Nieuwsblad van het Noorden van 21 april 1910 vermeld, dat koektafels, het koekbakken en andere spelen niet op het erf worden toegelaten. De boerderij wordt vervolgens verhuurd. Een huurder is bijvoorbeeld Onno Onnes.

Egberdina Brink en Antonie Jans van Hemmen hebben vier zonen. De oudste, Jen Hendrik, overlijdt op jonge leeftijd. De andere drie zonen worden volwassen en Egberdina stelt zich ten doel, dat ze alle drie een goede boerderij moeten hebben. Voor zoon Hendrik wordt naar het zuiden aan de overzijde van de Rijksweg de boerderij De Laankamp gebouwd. Zoon Roelof krijgt ook een nieuwe boerderij aan de Rijksweg. Daartoe wordt achter het reeds bestaande woonhuis een nieuwe schuur gebouwd. Zo ontstaat de huidige Gorechthoeve. De bestaande boerderij wordt afgebroken. Een nieuwe boerderij in Haren voor de derde zoon, Margienus, komt er niet meer van. Egberdina overlijdt in 1929. Margienus boert enige tijd in Hoogkerk, maar keert in 1933 terug naar Haren en koopt een bestaande boerderij aan de Oosterweg.

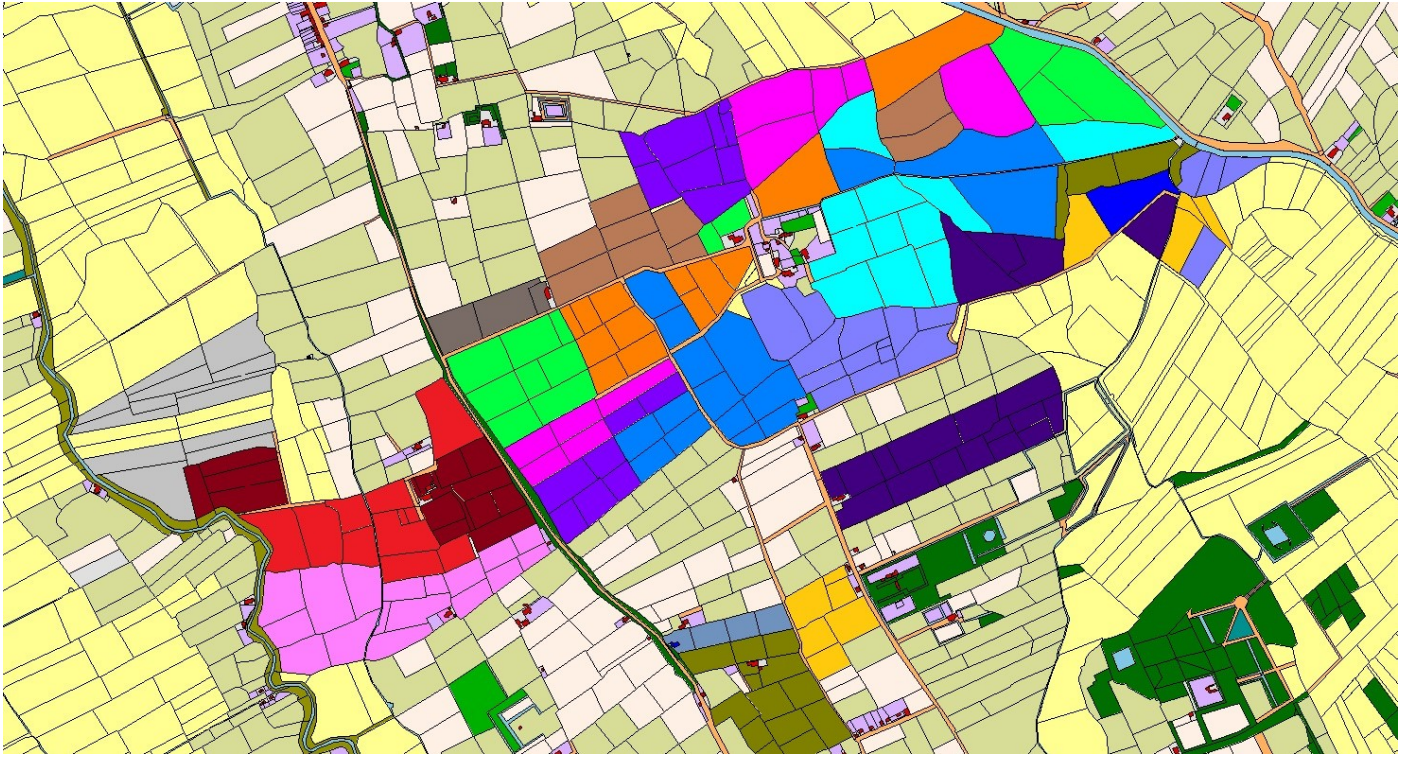
Alle gegevens worden door mij verwerkt in het systeem Haza 21. Bijgevoegd zijn de detailgegevens met bronvermeldingen uit dit systeem. De jaren vermeld bij de kadastrale gegevens zijn conform de dienstjaervermeldingen in het kadaster. Een vermelding in het kadaster vindt doorgaans een jaar na de feitelijke mutatie (overdracht bij verkoop, vererving, etc.) plaats.

Nr Perceel	Behoort in 1730 bij	Mutaties	Huidige bestemming
65	Essen F12 Bijlage Essen9	Omstreeks 1800 uit nalatenschap Meindert Jans gekocht door Jan Egberts Meijer te Dilgt.	Bebouwing met woningen Rijksstraatweg en Dilgtweg
66	Essen F12 Bijlage Essen9	Omstreeks 1800 uit nalatenschap Meindert Jans gekocht door Roelf Jelkes Vos. In 1838 gekocht door Jan Jans van Hemmen	Gorechthoeve en deel bebouwing Hemmenkamp
67	Essen F12 Bijlage Essen9	In 1829 uit boedel Hindrik Meinderts gekocht door Harm Harms	Woonbebouwing Hemmenkamp en Hemmenlaan
68	Essen F12 Bijlage Essen9	In 1829 uit boedel Hindrik Meinderts gekocht door Jan Jans van Hemmen	Verkeersoefenterrein
52 + 54	Essen F5 Bijlage Essen8	In 1850 gekocht door Johan Wichers Quintus van erven Willem Jans Buis. Bouw Huize Esserberg en later St. Maartenscollege	Internationale School
53 + 55	Essen F5 Bijlage Essen8	In 1850 gekocht door Johan Wichers Quintus van erven Willem Jans Buis. Bouw tuinmanshuis en later Esserhoeve. Op achter terrein bouw St. Maartenscollege	Huize Esserhoeve en Maartenscollege
56	Essen F5 Bijlage Essen8	In 1850 gekocht door Johan Wichers Quintus van erven Willem Jans Buis.	Sportvelden Maartenscollege en Kloosterlaantje. Tuinmanswoning Maartenscollege aan Kerklaan.
79 + 80	Essen F4 Bijlage Essen3	Jan Jans van Hemmen bouwt hier in 1833 een boerderij, die in 1939 afbrandt.	Mytyschool + kampje voormalige boerderij aan de Kerklaan
81 + 82	Essen F4 Bijlage Essen3		Woonbebouwing Dilgtweg en Dilgtplein
32 + 33	Essen F8 Bijlage Essen5	In 1921 verkoop gronden aan vv Be Quick voor bouw stadion Esserberg	Sportpark Esserberg en woonbebouwing Rijksstraatweg
31 + 34	Essen F8 Bijlage Essen5	In 1835 bouw boerderij Rijksstraatweg 10.	Sportpark Esserberg en woonbebouwing Rijksstraatweg
99	Essen F11 Bijlage Essen4		Weiland

Gebouwinformatie**Periode**

in 1830 ontstaan.

Gebouwhistorie

<u>Datum</u>	<u>Gebruik</u>	<u>Straat of wijk</u>	<u>Plaats</u>	<u>Naam van het gebouw</u>
1595		Wijk F Essen	12 Haren	

Kadastrale beschrijving**Filiatie**

<u>Datum</u>	<u>Kad.nr.</u>	<u>Artikel</u>	<u>Post</u>	<u>Eigenaar</u>
1595		bloot eigenaar		Provincie Groningen
1652				Tiepe Jansen
1653				Tebbe Tiepes
1662				Tebbe Tiepes
1689				Jan Hopping
1719				Jan Hopping
1721				Jan Hopping
1724				Lucas Tonnis Alting
1732				Lucas Tonnis Alting
1741				Berent Groninger
1751				Meindert Jans
1764		bloot eigenaar		Lamina Vos
1827				Hinderk Meinderts
1830	C98	337		Annechien Harms
1902	C1086	2916	24	Hendrik Klaassen van der Es
1903	C1163	2916	25	Hendrik Klaassen van der Es
1904	C1175	2916	26	Hendrik Klaassen van der Es
1910	C1175	2916	30	Hendrik Klaassen van der Es
1911	C1175	2916	31	Hendrik Klaassen van der Es
1951	C1175	8435	1	Jacob van der Werf
1952	M500	8435	2	Jacob van der Werf
1956	M500	9490	1	Hindrik Bos
1967	M500	9490	5	Hindrik Bos

Kadastrale nummering

1830	Haren	C98
1902	Haren	C1086
1903	Haren	C1163
1904	Haren	C1175
1952	Haren	M500

Beschrijving

Spanheim vermeldt over de periode voor 1653 het volgende: "Tiepe Jansen en Ave met Arent Jansen en Sijbolt en Doede Wijbens gebruiken samen eenige persiellen landt geleegeen inde Zuider camp in de overloop van de Luitke hijberg en andere Zuiderhoijberg met twee deelen van de Haver venne in de Zulte".

Rapport 20 februari 1741

Op het verzoek van Albert Kuik houdende dat zijn moeder een provincieplaatse onder Essen jaarlijks 140 huire doende hadde gebruik waar van zij het jaar geschenk niet begerende te voldoen, tot voorkoming van taxatie wel genegen was, dat de gebruiker Berent Groninger daarvan te boeke wordt gebracht, mits betalende een jaar huire geschenck, is in dit verzoek pro ut jacet gedifficulteert. (Groninger Archieven, Rapportboeken van de heeren gecommiteerden tot de verhuring van provincielanden, toegang 1, inventarisnummer 721)

Rapport 29 september 1741

Op het request van Albert Cuuk houdende dat zijn moeder hadde nagelaten een provincie plaatse te Essen doende des jaars 140 gld te huire, waarvan zij niet begeerde te boek gebracht te worden als beklemd meijer, verzoekende dat gemelde plaatse, als een Steenbult moge worden aangenomen of dat Berent Groninger voor een jaar huire geschenk daarvan als beklemd meijer moge worden aangenomen en geboekt. Is aan Berent Groninger deze overdragt voor een jaar huire geschenk geaccordeert (Groninger Archieven, Rapportboeken van de heeren gecommiteerden tot de verhuring van provincielanden, toegang 1, inventarisnummer 720).

De moeder van Albert Cuijk is de op 9 juni 1738 overleden Swaantjen Asmus. Is deze Swaantjen identiek aan Swantie Jans Hepping? Zij zou dan omstreeks 1720 hertrouwd moeten zijn met Lucas Tonnis Alting.

Rapport van 12 november 1745

Op het gepresenteerde request van Hindrik Wolters houdende dat van Berent Groninger wed. hadde gekogt haar huis en

beklemminge van een provincieplaatse te Essen, welke koop niet geperfectioneert was, door dien de verkoopsche geen autorisatie tot deze verkoop wegen haar kinderen hadde bekomen, onder de magt van haare creditoren was vervallen en nogh in het bezit van goetd gebleven, verzoeken dat mogte worden gelibereert van de betalinge der verponding en dat de weduwe gemelt mog te worden gelast derselve lopende de procedure te betalen of deselve inmiddels surcheren. Hebbende de heeren gecommiteerden in het gedane verzoek gedifficuldeert (Groninger Archieven, Rapportboeken van de heeren gecommiteerden tot de verhuuring van provincielanden, toegang 1, inventarisnummer 721).

Rapport van 15 november 1745

Op request van Berent Groninger wed. provinciemeijersche van een beklemde plaatse te Essen, doende te huire 140 gld, houdende hoe de plaatse an eenen Hindrik Wolters hadde verkogt, die nu onder de magt van zijn creditoren is vervallen, zijnde nu questieus met een Jan Tijman, die angenomen hadde de cooppenningen te voldoen, dogh sulks nu ontkent, soodat de plaatse weer moet worden verkogt, verzoekende dat de nieuwe verkoop zonder geschenk moge worden geaccordeert. Hebbende de heeren gecommiteerden dit verzoek geaccordeert, mits de agterstand aanbetalende bij verlies van de gratie (Groninger Archieven, Rapportboeken van de heeren gecommiteerden tot de verhuuring van provincielanden, toegang 1, inventarisnummer 721).

Executoriale verkoop, 15 juni 1746

De goederen van de weduwe Berend Groningers te Essen zijn verkocht. De opbrengst was als volgt:

- verkoop beklemming f.310,-
- verkoop huismansgereedschap en levende have f.565,60
- verkoop gras en koren f.232,75.

Totaal f.1108,35

Dit wordt verdeeld over de schuldeisers. Er zijn veel achterstallige belastingen (100ste en 50ste penning) en hoge gerechtskosten, voorts doodbier f.15,80 en f.11,40 en doodskest f.17,-. Rentmeester Wichers van de provincie claimt 2 jaar achterstallige huur à f.140 is f.280,- plus nog f.140,- huur over 1745. Albert Cuik betwist deze vorderingen en verwijst naar een stokleggingsbrief van 19 februari 1742, waarbij de beklemming is verkocht voor f.405,- en hij het gereserveerde eigendomsrecht heeft verkregen. Wichers krijgt echter de volledige claim van f.420,- uitgekeerd en Cuik moet het doen met het restant ter grootte van f.171,-. Cuik lijkt er dus behoorlijk bij in te schieten. (Groninger Archieven, Toegang 730, inventarisnummer 201).

Rapport 5 mei 1753

Op verzoek van Meindert Jans, die aangeeft dat hij ingevolge keerskoop door de rentmeester uitgebracht en op dezelves eigen setting koper was geworden van een beklemde provincieplaats tot Essen onder Haren gelegen, zonder dat daarbij enig geschenk was bedongen. Dat egter de rentmeester nu zwaarigheid maakt om hem te boek te stellen, en nu alsnog de betaling van een geschenk eist. Hij vraagt de gecommiteerden de rentmeester te autoriseren hem en zijn vrouw zonder geschenk als beklemde meijers te boek te brengen. Dit ter voorkoming van procedures. Dit is akkoord mits de sinds de koop verschenen agterstallige huur alsnog wordt betaald. (Groninger Archieven, Rapportboeken van de heeren gecommiteerden tot de verhuuring van provincielanden, toegang 1, inventarisnummer 723).

Rapport 19 februari 1757

De rentmeester verzoekt een aantal oninbare vorderingen te mogen afboeken. Te Essen is dat Berend Groningers, weduwe rest schuld f 210,- (Groninger Archieven, Rapportboeken van de heeren gecommiteerden tot de verhuuring van provincielanden, toegang 1, inventarisnummer 723). De provincieplaats is in 1753 reeds verkocht aan Meindert Jans.

Verkoop beklemming 1764

De verkoop van de provincielanden verliep in twee stappen. De eerste dag werd verkocht "bij provisie", de tweede dag kwam de definitieve verkoop tot stand. Bij de verkoop moest ook de achterstallige huur worden voldaan. In de verkoopoverzichten werden vermeld: 1. de locatie; 2. de omvang van de beklemming met de vermelding of er al dan niet een behuizing op stond; 3. de gebruiker; 4. de jaarhuur (gld, stv, cnt) 5. de achterstallige huurtermijnen; 6. de koper; 7 de koopprijs.

Verkoop op 13 en 20 september 1764

1. Essen en Essernieland; 2. 74,25 grasen en 16 roeden, behuisd; 3. Meindert Jans; 4. 140 gld, 0 stv, 0 cnt; 5. 2 jaar; 6. Meindert Jans en Aaltje Jans, zijn vrouw, met gereserveerde eigendom aan L. Vos, wed. Lammert ten Oever; 7. f. 4.600,-. Bij de betaling bleek, dat Meindert Jans de koopprijs niet kon betalen. Deze werd daarop met zijn instemming voldaan door Lamina Vos, wed. van hopman Lammert ten Oever. Op basis hiervan wordt de eigendom van het gekochte overgedragen aan Lamina Vos.

(Groninger Archieven, toegang 1, inventarisnummers 730, 730A en 734).

In 1829 (zie hieronder) wordt vermeld, dat de erven van Hindrik Meinderts de volle eigendom hebben.

Willekeur opgemaakt op 9 juni 1808 betreffende de watermolen onder Essen.

Art. 1

De landen onder deze molen behorende zwellen ten oosten aan het Schuitendiep en het Haardermaar, ten zuiden de Zanddijk Sloot tot aan het huis van Hornhuis, strekkende zich van daar verder op tot aan de Boereweg, en ten noorden de Hoogeweg, strekkende zich verder ten westen tot aan de Zultenweg en Meindert Jans Sulten, ten noorden de Schuitsloot.

Art. 2

De landen onder deze watermolen gelegen bestaan in de navolgende aandelen:

Popke Bolhuis, 24 grasen; Willem Jans, 26 grasen; Meindert Jans, 7 grasen; Wed. Klaas Hars, 25 grasen; Wed. Evert Jans, 25 grasen; Hindrik Bos, 30 grasen; Hindrik Hindriks, 10 grasen; Hemme Geerts, 40 grasen; Gezw. Hornhuis, 22,5 grasen; Reinder Hindriks, 4 grasen; Hindrik Lukas, 12 grasen; R. Koops, 6 grasen; Jan Pathuis, 16 grasen. Totaal 241,5 grasen.

(Groninger Archieven, toegang 730, inventarisnummer 1759)

Acte 19 augustus 1811

Notaris Mr. Reneke Gockinga. Gepasseerd bij kastelein J. Roos aan de Grote Markt

Partijen:

1. Maurits Adriaan de Savornin Lohman, wonende aan de Vischmarkt en Reneke de Marees van Swinderen, wonende aan de Oude Boteringestraat, namens zijn vrouw Meinardina Ariana Lohman. Zij zijn de enige en universele erfgenamen van wijlen hun (schoon)vader burgemeester W.H. Lohman, die op zijn beurt weer erfgenaam was van zijn moeder mevrouw H.A. Keiser, weduwe van wijlen den raadsheer N. Lohman.

2. Izaäk Busch, wonende aan de Ossenmarkt.

Busch heeft aan de erven Lohman f.4.500,- betaald, zijnde de restant kooppenningen welke mevrouw Keiser-Lohman op grond van een acte van 6 januari 1766 had uitstaan ten laste van Meindert Jansen en Aaltje Jans, echtelieden, over hun boerenplaats en landerijen gelegen te Essen en Essernieland. De plaats is bij scheiding en deling van de nalatenschap van Meindert en Aaltje dd 26 april 1809 toebedeeld aan hun zoon Hindrik Meinderts. De erven Lohman cederen aan Busch alle rechten. Hindrik Meinderts verklaard jegens Busch alle verplichtingen te zullen nakomen, die voortvloeien uit de overeenkomst.

(Groninger Archieven, toegang 1870, inventaris nr. 7, acte 456)

Groninger Courant, 30 januari 1829

Ten overstaan van Mr. Willem Jan Quintus, openbaar notaris, residerende te Groningen, alsmede van het vredegerecht van het 1ste kanton dier stad, zullen op vrijdag, den 6 februarij 1829, des avonds te 6 uren, ten huize van den kastelein J.H. Copinga, buiten de Heerepoort dezer stad, publiek worden verkocht:

- I. Eene boerenbehuizing en schuur, met den vollen eigendom der daar onder behoorende landerijen en tuinen, staande en gelegen onder Essen, zwertende ten noorden de Molensloot, te oosten en ten zuiden de kloosterlanden.
  - II. Een stuk bouw- en weideland, in 2 stukken, mede aldaar gelegen, groot plus minus 3 1/4 bunders, zettende ten noorden en westen Willem Jans.
  - III. Een dito stuk bouw- en weideland, mede aldaar, in 2 stukken gelegen, groot plus minus 3 1/4 bunders, zwertende ten noorden Willem Jans, ten westen Roelf Meijer en Roelf Vos.
  - IV. Een stuk bouw- en weideland, groot ongeveer 2 1/2 bunders, mede aldaar gelegen, zwertende ten noorden no 5, ten westen Hindrik Hindriks.
  - V. Een stuk bouw- en weideland, groot plus minus 3 bunders, mede aldaar gelegen, zwertende ten oosten aan Hindrik G. Kwant, ten westen aan no. 6.
  - VI. Een stuk hooiland, groot ongeveer 2 bunders, liggende mede aldaar, zwertende ten noorden de Molensloot, ten westen de schuitsloot.
  - VII. Een stuk bouw- of weideland, groot plus minus 3 bunders, mede aldaar gelegen, zwertende ten noorden de Schuitsloot, ten oosten Hindrik Geerts Kwant.
  - VIII. De halvescheid van een stuk hooiland, het Haverland genaamd, mede aldaar gelegen, groot in zijn geheel ongeveer 6 1/2 bunders; behoorende de andere halvescheid aan Willem Jans, waarvan het eene jaar 2 1/2 bunders en het andere jaar 4 bunders kunnen gebruikt worden, zwertende ten noorden Jan Berends Bosman, en ten oosten Geert Bolhuis.
- Alles toebehoorende aan de erven van Hindrik Meinderts.
Om de behuizing en schuur op de 1 mei, doch de landerijen op Gregorie 1829 te aanvaarden.

Acte augustus 1843

Wij ondergetekenden als ingelanden van Essen, als zoodanig belanghebbenden in het zoogenaamde Hoogepadje aldaar, verklaren er in toe te stemmen dat de twee panden van het genoemde pad, waarvan het onderhoud is een punt van geschil tusschen Harm Kooiman, Jan van Hemmen en de weduwe Hindrik Meinders, voor het vervolg zullen worden onderhouden uit de boerekas van Essen en dat de kosten hierop gevallen uit genoemde kas zullen worden goed gemaakt. Essen, augustus 1843 G. Bolhuis, H.G. Hemmes, J.G. Hemmes (GAG, toegangsnummer 11, inventarisnummer 4).

Bewoners/Gebruikers

1743 feb	overlijden	Berent Groninger
1743 mei	overlijden	Jan
1749 jan	geboorte	Albertijn Meinderts
1750 aug	geboorte	Roelf Meinderts
1750 sep	overlijden	Roelf Meinderts
1751	(huisvrouw van Meindert Jans)	Aaltje Jans
1751	hoofd, landbouwer	Meindert Jans
1751 okt	geboorte	Jannes Meinderts
1753 apr	geboorte	Annechien Meinderts
1755 okt	geboorte	Bougien Meinderts
1757 sep	geboorte	Hindrikje Meinders
1759 dec	geboorte	Roelf Meinderts
1761 dec	geboorte	Geesijn Meinderts
1762 jan	overlijden	Geesijn Meinderts
1763 aug	geboorte	Geesijn Meinderts
1765 jun	geboorte	Lammegien Meinderts
1767 mei 28	geboorte	Hinderk Meinderts
1769 dec	geboorte	Harm Meinderts
1773 jul	overlijden	Geesijn Meinderts
1801 apr	overlijden	Harm Meinderts
1813	landbouwer	Hinderk Meinderts
1813 feb 15	geboorte	Luitje Meinders

1814	inwonende knecht	Wolter N.N.
1814	landbouwer	Hinderk Meinderts
1815 aug 7	geboorte	Jan Meinderts
1815 aug 16	vermelding woonplaats	Hinderk Meinderts
1817 dec 15	geboorte	Luchien Meinders
1821 aug 26	overlijden	Luitje Meinders
1822 aug 15	geboorte	Alberdina Meinders
1827 nov 11	overlijden	Hinderk Meinderts
1830	hoofd, landbouwersche	Annechien Harms
1830	kind	Luchien Meinders
1830	kind	Annechien Meinderts
1830	kind	Alberdina Meinders
1830	kind, landbouwer	Meindert Meinders
1840	hoofd, weduwe Hinderk Meinderts	Annechien Harms
1840	kind	Alberdina Meinders
1840	kind	Annechien Meinderts
1840	zoon	Jan Meinderts
1840	zoon, landbouwer	Meindert Meinders
1848 jan 22	overlijden	Annechien Harms
1850	hoofd, landbouwer	Meindert Meinders
1850	zuster	Annechien Meinderts
1850	zuster	Alberdina Meinders
1860	broer	Jan Meinderts
1860	hoofd, landbouwer	Meindert Meinders
1860	zuster	Alberdina Meinders
1869 dec 1	inwonende knecht	Geert Swaving
1880	hoofd, landbouwer	Meindert Meinders
1880	inwonende knecht	Hendrik Luiken
1880	inwonende knecht	Roelf Nijdam
1880	zuster	Alberdina Meinders
1889 apr 6	overlijden	Meindert Meinders
1890 feb 1	hoofd, landbouwer	Hendrik Klaassen van der Es
1890 mrt 1	inwonende dienstmeid	Elsje Pauwels
1890 mrt 1	inwonende knecht	Marten van der Velde
1890 mei 8	huisvrouw van Hendrik Klaassen van der Es	Diena Vrieling
1892 apr 21	geboorte	Annechien van der Es
1893	inwonende dienstbode	Aaltje Staats
1893	inwonende knecht	Berend Gerrits
1893	inwonende knecht	Obbe Venema
1893 jul 13	geboorte	Geert van der Es
1894 mei 1	inwonende knecht	Jan Nijland
1895 aug 14	overlijden	Annechien Meinderts
1896 mrt 27	inwonende knecht	Roelf Nijland
1896 mei 28	inwonende dienstbode	Jantje Nijland
1897 apr 30	geboorte	Aaltje van der Es
1899 apr 1	geboorte	Fennechien van der Es
1899 apr 1	geboorte	Henderika van der Es
1900	dochter	Annechien van der Es
1900	dochter	Fennechien van der Es
1900	dochter	Henderika van der Es
1900	dochter	Aaltje van der Es
1900	hoofd, landbouwer	Hendrik Klaassen van der Es
1900	huisvrouw van Hendrik Klaassen van der Es	Diena Vrieling
1900	inwonende dienstmeid	Grietien Wigchers
1900	inwonende knecht	Borgert Vrieling
1900	zoon	Geert van der Es
1906 sep 22	geboorte	Hendrik Klaas van der Es
1929	hoofd, landbouwer	Geert van der Es
1932	hoofd, landbouwer	Geert van der Es
1936 mei 1	hoofd	Hendrik Klaas van der Es
1950 mei 2	hoofd, kweker	Jakob van der Werf
1950 mei 2	huisvrouw van Jacob van der Werf	Geesje Staats
1954 okt 14	overlijden	Jakob van der Werf

Adreshistorie

1750 aug	Haren
1751	Essen Haren
1751 okt	Haren
1762 jan	Essen Haren
1763 aug	Haren
1813	Wijk F Essen 12 Haren
1850	Wijk F Essen 9 Haren

1880	Wijk F Essen 10 Haren
1890 feb 1	Wijk F Essen 11 Haren
1895 aug 14	Wijk F Essen 12 Haren
1896 mrt 27	Wijk F Essen 11 Haren
1900	Wijk F Essen 12 Haren
1929	Wijk B Haren 6 Haren
1932	Essen 7 Haren

Bronnen

Specificatie vermeldingen

1595
Wijk F Essen 12 Haren
eigenaar: Provincie Groningen - art. bloot eigenaar

1652
Wijk F Essen 12 Haren
eigenaar: Tiepe Jansen

1653
Wijk F Essen 12 Haren
eigenaar: Tebbe Tieves

1662
Wijk F Essen 12
eigenaar: Tebbe Tieves

1689
Wijk F Essen 12 Haren
eigenaar: Jan Hopping

1719
Wijk F Essen 12 Haren
eigenaar: Jan Hopping

1721
Wijk F Essen 12 Haren
eigenaar: Jan Hopping

1724
Wijk F Essen 12 Haren
eigenaar: Lucas Tonnis Alting

1732
Wijk F Essen 12 Haren
eigenaar: Lucas Tonnis Alting

1738
Wijk F Essen 12 Haren

1741
Wijk F Essen 12 Haren
eigenaar: Berent Groninger

1751
Wijk F Essen 12 Haren
eigenaar: Meindert Jans

1764

Wijk F Essen 12 Haren
eigenaar: Lamina Vos - art. bloot eigenaar

1827

Wijk F Essen 12 Haren
eigenaar: Hinderk Meinderts

1830

Wijk F Essen 12 Haren, kad. Haren sectie C nr. 98
eigenaar: Annechien Harms - art. 337

1902

Wijk F Essen 12 Haren, kad. Haren sectie C nr. 1086

info: Herbouw
eigenaar: Hendrik Klaassen van der Es - art. 2916/24

1903

Wijk F Essen 12 Haren, kad. Haren sectie C nr. 1163

info: Bijbouw
eigenaar: Hendrik Klaassen van der Es - art. 2916/25

1904

Wijk F Essen 12 Haren, kad. Haren sectie C nr. 1175
eigenaar: Hendrik Klaassen van der Es - art. 2916/26

1910

Wijk F Essen 12 Haren, kad. Haren sectie C nr. 1175
eigenaar: Hendrik Klaassen van der Es - art. 2916/30

1911

Wijk F Essen 12 Haren, kad. Haren sectie C nr. 1175
eigenaar: Hendrik Klaassen van der Es - art. 2916/31

1951

Wijk F Essen 12 Haren, kad. Haren sectie C nr. 1175
eigenaar: Jacob van der Werf - art. 8435/1

1952

Wijk F Essen 12 Haren, kad. Haren sectie M nr. 500
eigenaar: Jacob van der Werf - art. 8435/2

1956

Wijk F Essen 12 Haren, kad. Haren sectie M nr. 500
eigenaar: Hindrik Bos - art. 9490/1

1967

Wijk F Essen 12 Haren, kad. Haren sectie M nr. 500

info: Omschrijving: huis, schuur, stookhut en nertsenstalling.
eigenaar: Hindrik Bos - art. 9490/5

Register van namen

Alting, Lucas Tonnis	
1724	eigenaar
1732	eigenaar
Bos, Hindrik	
1956	eigenaar
1967	eigenaar
Es, Aaltje van der	
1897 apr 30	geboorte
1900	dochter
Es, Annechien van der	
1892 apr 21	geboorte
1900	dochter
Es, Fennechien van der	
1899 apr 1	geboorte
1900	dochter
Es, Geert van der	
1893 jul 13	geboorte
1900	zoon
1929	hoofd, landbouwer
1932	hoofd, landbouwer
Es, Henderika van der	
1899 apr 1	geboorte
1900	dochter
Es, Hendrik Klaas van der	
1906 sep 22	geboorte
1936 mei 1	hoofd
Es, Hendrik Klaassen van der	
1890 feb 1	hoofd, landbouwer
1900	hoofd, landbouwer
1902	eigenaar
1903	eigenaar
1904	eigenaar
1910	eigenaar
1911	eigenaar
Gerrits, Berend	
1893	inwonende knecht
Groningen, Provincie	
1595	eigenaar
Groninger, Berent	
1741	eigenaar
1743 feb	overlijden
Harms, Annechien	
1830	eigenaar
1840	hoofd, weduwe Hinderk Meinderts
1848 jan 22	overlijden
Hopping, Jan	
1689	eigenaar
1719	eigenaar
1721	eigenaar
Jan	
1743 mei	overlijden
Jans, Aaltje	
1751	(huisvrouw van Meindert Jans)
Jans, Meindert	
1751	hoofd, landbouwer
Jansen, Tiepe	
1652	eigenaar
Luiken, Hendrik	
1880	inwonende knecht
Meinders, Alberdina	
1822 aug 15	geboorte
1830	kind
1840	kind
1850	zuster
1860	zuster
1880	zuster
Meinders, Hindrikje	
1757 sep	geboorte
Meinders, Luchien	
1817 dec 15	geboorte
1830	kind
Meinders, Luitje	
1813 feb 15	geboorte
1821 aug 26	overlijden

Meinders, Meindert	
1830	kind, landbouwer
1840	zoon, landbouwer
1850	hoofd, landbouwer
1860	hoofd, landbouwer
1880	hoofd, landbouwer
1889 apr 6	overlijden
Meinderts, Albertijn	
1749 jan	geboorte
Meinderts, Annechien	
1753 apr	geboorte
1830	kind
1840	kind
1850	zuster
1895 aug 14	overlijden
Meinderts, Bougien	
1755 okt	geboorte
Meinderts, Geesijn	
1761 dec	geboorte
1762 jan	overlijden
1763 aug	geboorte
1773 jul	overlijden
Meinderts, Harm	
1769 dec	geboorte
1801 apr	overlijden
Meinderts, Hinderk	
1767 mei 28	geboorte
1813	landbouwer
1814	landbouwer
1815 aug 16	vermelding woonplaats
1827	eigenaar
1827 nov 11	overlijden
Meinderts, Jan	
1815 aug 7	geboorte
1840	zoon
1860	broer
Meinderts, Jannes	
1751 okt	geboorte
Meinderts, Lammegien	
1765 jun	geboorte
Meinderts, Roelf	
1750 aug	geboorte
1750 sep	overlijden
1759 dec	geboorte
N.N., Wolter	
1814	inwonende knecht
Nijdam, Roelf	
1880	inwonende knecht
Nijland, Jan	
1894 mei 1	inwonende knecht
Nijland, Jantje	
1896 mei 28	inwonende dienstbode
Nijland, Roelf	
1896 mrt 27	inwonende knecht
Pauwels, Elsje	
1890 mrt 1	inwonende dienstmeid
Staats, Aaltje	
1893	inwonende dienstbode
Staats, Geesje	
1950 mei 2	huisvrouw van Jacob van der Werf
Swaving, Geert	
1869 dec 1	inwonende knecht
Tiepes, Tebbe	
1653	eigenaar
1662	eigenaar
Velde, Marten van der	
1890 mrt 1	inwonende knecht
Venema, Obbe	
1893	inwonende knecht
Vos, Lamina	
1764	eigenaar
Vrieling, Borgert	
1900	inwonende knecht
Vrieling, Diena	
1890 mei 8	huisvrouw van Hendrik Klaassen van der Es

Detailblad gebouw

Haren, Wijk F Nr 12 Essen

1900	huisvrouw van Hendrik Klaassen van der Es
Werf, Jacob van der 1951	eigenaar
1952	eigenaar
Werf, Jakob van der 1950 mei 2	hoofd, kweker
1954 okt 14	overlijden
Wigchers, Grietien 1900	inwonende dienstmeid

Gebouwinformatie

Periode

in 1855 ontstaan.

Gebouwhistorie

<u>Datum</u>	<u>Gebruik</u>	<u>Straat of wijk, Plaats</u>	<u>Naam van het gebouw</u>
1830		Wijk F Essen nieuw n Haren	
1854		Wijk F Essen nieuw n Haren	Roode Jan

Kadastrale beschrijving

Filiatie

<u>Datum</u>	<u>Kad.nr.</u>	<u>Artikel</u>	<u>Post</u>	<u>Eigenaar</u>
1830	K141	513	38	Roelf Jelkes Vos
1840	K141	216	37	Jan Jans van Hemmen
1844	K1412	216	45	Jan Jans van Hemmen
1854	K1412	216	66	Jan Jans van Hemmen
1862	K1412	1499	62	Jan Jans van Hemmen
1862	K1412	1499	49	Jan Jans van Hemmen
1879	K1412	2351	15	Roelfje van Hemmen
1884	K1412	2351	49	Roelfje van Hemmen
1889	K2813	2351	65	Roelfje van Hemmen
1905	K2813	2351	79	Roelfje van Hemmen
1906	K3106	2351	88	Roelfje van Hemmen
1915	K3106	4524	30	Egberdina Brink
1926	K3643	4524	32	Egberdina Brink

Kadastrale nummering

1830	Haren K141
1844	Haren K1412
1899	Haren K2813
1906	Haren K3106
1926	Haren K3643

Beschrijving

In 1844 bouwt Jan van Hemmen een nieuwe boerderij op perceel K141, dat hij kort daarvoor heeft gekocht van de erven van Roelof Vos. Het perceel ligt aan de Straatweg en behoorde bij de provincieplaats van Vos te Dilgt.

Op de Hemmenkamp (dus op het land achter de boerderij) is in 2000 een rechthoekige kuil met rossig zand en verbrand bot gevonden. Een AMS-datering gaf een ouderdom van 280 jaar met een afwijking van 45 jaar. De resten van verbranding van kadavers van zieken dieren?. (bron: Reinder Reinders e.a., De Atlas van Beckering - Het Groninger Landschap in de 18e eeuw, Zwolle (2016), pag. 34; de vermelding in het boek is gebaseerd op een mondelinge mededeling van Prof. Henny Groenendijk).

Nieuwsblad van het Noorden, 21 april 1910

BOELDAG te HAREN.

Op vrijdag 2 april 1910, des voormidags te 10 ur precies, zullen ten verzoeke van Mej. de Wed. A. van Hemmen-Brink, aan hare boerenplaats te Essen, gem. Haren, publiek worden verkocht:

9 stuks kalf-, melk- en vroegmelkte koeien, 3 vroegmelkte en 1 guste vaars, vijf hokkelingen, 1 jonge stier en 2 kalveren. 5 paarden, als één bruine 11 jarige merrie, rijtuigpaard, één zwarte 4 jarige witvoet-merrie, één donkerbruine 3-jarige drachtige witvoet-merrie, gedekt door Winfried, één enterveulen en één makbereden rijtuigpaard, ruïn, bles en vier witte voeten, verder 2 varkens en 2 schapen met lammeren.

Voorts een partij hooi en eenig boerenbeslag, als één boerenwagen, ploegen, hoorneg, uitmuntend werkende maaimachine, hooihark, hoivorken, rijven, paardetuig, enz.

Karn- en melkgereedschappen, w.o. karn met koperen beslag, 4 melkbussen, enz.

Eenig huisraad (volgt opsomming).

Koektafels, het koekbakken en andere spelen worden op het erf niet toegelaten.

Jhr. R.A. Quintus, notaris te Groningen.

Nieuwsblad van het Noorden, 9 september 1910

VERHURING TE HAREN

Voor den tijd van drie jaren zal bij inschrijving worden verhuurd ten verzoeke van den heer H. Brink te Essen, gem. Haren: ruim zeventien hectaren Oud Groenland, waarvan 2 hectaren bouwland te Essen, met de behuizing, thans bewoond door mej. de wed. Van Hemmen-Brink, gelegen aan straatweg, ongeveer 25 minuten van de stad Groningen.

In 1926 wordt de boerderij afgebroken, nadat daarnaast (noordelijk) de nieuwe Gorechthoeve is gebouwd.

Bewoners/Gebruikers

1850	dochter	Derkien van Hemmen
1850	dochter	Roelfje van Hemmen
1850	hoofd, landbouwer	Jan Jans van Hemmen
1850	huisvrouw van Jan van Hemmen	Niessien Hendriks
1852	huisvrouw van Reint Groenendal	Anna Katrina Havinga
1852	landbouwer (inwonend bij Jan van Hemmen?)	Reint Groenendal
1852 mrt 17	geboorte	Trientje Groenendal
1853 jul 31	geboorte	Harmannus Groenendal
1860 jan 1	dochter	Derkien van Hemmen
1860 jan 1	dochter	Roelfje van Hemmen
1860 jan 1	hoofd, landbouwer	Jan Jans van Hemmen
1860 jan 1	huisvrouw van Jan van Hemmen	Niessien Hendriks
1871 jun 3	schoonzoon	Hendrik Brink
1876 mei 18	geboorte	Egberdina Brink
1877 aug 9	overlijden	Jan Jans van Hemmen
1880 jan 1	dochter	Roelfje van Hemmen
1880 jan 1	dochter	Derkien van Hemmen
1880 jan 1	hoofd, weduwe Jan van Hemmen	Niessien Hendriks
1880 jan 1	kleindochter	Egberdina Brink
1880 jan 1	schoonzoon	Hendrik Brink
1881 aug 12	overlijden	Niessien Hendriks
1890	dochter	Egberdina Brink
1890	hoofd, landbouwer	Hendrik Brink
1890	huisvrouw van Hendrik Brink	Roelfje van Hemmen
1890	inwonende knecht	Albertus Pieters
1890	schoonzuster	Derkien van Hemmen
1890 jun 1	inwonende knecht	Philippus Oosterveld
1897 jun 3	schoonzoon	Antonie Jans van Hemmen
1897 aug 17	overlijden	Derkien van Hemmen
1898	hoofd, landbouwer	Hendrik Brink
1898	huisvrouw van Hendrik Brink	Roelfje van Hemmen
1900	hoofd	Hendrik Brink
1900	hoofd, landbouwer	Antonie Jans van Hemmen
1900	huisvrouw van Antonie van Hemmen	Egberdina Brink
1900	huisvrouw van Hendrik Brink	Roelfje van Hemmen
1900	inwonende dienstmeid	Bouchien Schut
1900	inwonende knecht	Gerrit Arends
1900	zoon	Jan Hendrik van Hemmen
1900 nov 12	inwonende dienstbode	Hinderkien Harms
1902 jul 7	geboorte	Hendrik van Hemmen
1903 aug 9	geboorte	Roelof van Hemmen
1907	hoofd	Hendrik Brink
1908 feb 8	geboorte	Margienus van Hemmen
1910 mrt 10	overlijden	Antonie Jans van Hemmen
1913 mrt 15	overlijden	Roelfje van Hemmen
1918	hoofd	Hendrik Brink
1918	hoofd, landbouwer	Onno Onnes
1929	hoofd, landbouwer	Roelof van Hemmen
1932	hoofd, landbouwer	Roelof van Hemmen

Adreshistorie

1850	Wijk F Essen 17 Haren
1880 jan 1	Wijk F Essen 20 Haren
1890	Wijk F Essen 19 Haren
1898	Wijk F Essen 18A Haren
1900	Wijk F Essen 22 Haren
1900	Wijk F Essen 21 Haren
1900	Wijk F Essen 22 Haren
1900	Wijk F Essen 21 Haren
1900	Wijk F Essen 22 Haren
1907	Wijk F Essen 21 Haren
1908 feb 8	Wijk F Essen 22 Haren
1913 mrt 15	Wijk F Essen 21 Haren
1918	Wijk F Essen 22 Haren

1929 Wijk A Haren 417 Haren
1932 Rijksstraatweg 28 Haren

Bronnen

Specificatie vermeldingen

- 1830
Wijk F Essen nieuw n Haren, kad. Haren sectie K nr. 141
eigenaar: Roelf Jelkes Vos - art. 513/38
- 1840
Wijk F Essen nieuw n Haren, kad. Haren sectie K nr. 141
eigenaar: Jan Jans van Hemmen - art. 216/37
- 1844
Wijk F Essen nieuw n Haren, kad. Haren sectie K nr. 1412

info: Oprichting nieuwe boerderij
eigenaar: Jan Jans van Hemmen - art. 216/45
- 1854 Roode Jan
Wijk F Essen nieuw n Haren, kad. Haren sectie K nr. 1412
eigenaar: Jan Jans van Hemmen - art. 216/66
- 1862 Roode Jan
Wijk F Essen nieuw n Haren, kad. Haren sectie K nr. 1412
eigenaar: Jan Jans van Hemmen - art. 1499/62
- 1862
Wijk F Essen nieuw n Haren, kad. Haren sectie K nr. 1412
eigenaar: Jan Jans van Hemmen - art. 1499/49
- 1879
Wijk F Essen nieuw n Haren, kad. Haren sectie K nr. 1412
eigenaar: Roelfje van Hemmen - art. 2351/15
- 1884
Wijk F Essen nieuw n Haren, kad. Haren sectie K nr. 1412
eigenaar: Roelfje van Hemmen - art. 2351/49
- 1899
Wijk F Essen nieuw n Haren, kad. Haren sectie K nr. 2813
eigenaar: Roelfje van Hemmen - art. 2351/65
- 1905
Wijk F Essen nieuw n Haren, kad. Haren sectie K nr. 2813
eigenaar: Roelfje van Hemmen - art. 2351/79
- 1906
Wijk F Essen nieuw n Haren, kad. Haren sectie K nr. 3106
eigenaar: Roelfje van Hemmen - art. 2351/88
- 1915
Wijk F Essen nieuw n Haren, kad. Haren sectie K nr. 3106
eigenaar: Egberdina Brink - art. 4524/30
- 1926
Wijk F Essen nieuw n Haren, kad. Haren sectie K nr. 3643

info: Sloop en vervanging door Gorechthoeve.
eigenaar: Egberdina Brink - art. 4524/32

Register van namen

Arends, Gerrit	
1900	inwonende knecht
Brink, Egberdina	
1876 mei 18	geboorte
1880 jan 1	kleindochter
1890	dochter
1900	huisvrouw van Antonie van Hemmen
1915	eigenaar
1926	eigenaar
Brink, Hendrik	
1871 jun 3	schoonzoon
1880 jan 1	schoonzoon
1890	hoofd, landbouwer
1898	hoofd, landbouwer
1900	hoofd
1907	hoofd
1918	hoofd
Groenendal, Harmannus	
1853 jul 31	geboorte
Groenendal, Reint	
1852	landbouwer (inwonend bij Jan van Hemmen?)
Groenendal, Trientje	
1852 mrt 17	geboorte
Harms, Hinderkien	
1900 nov 12	inwonende dienstbode
Havinga, Anna Katrina	
1852	huisvrouw van Reint Groenendal
Hemmen, Antonie Jans van	
1897 jun 3	schoonzoon
1900	hoofd, landbouwer
1910 mrt 10	overlijden
Hemmen, Derkien van	
1850	dochter
1860 jan 1	dochter
1880 jan 1	dochter
1890	schoonzuster
1897 aug 17	overlijden
Hemmen, Hendrik van	
1902 jul 7	geboorte
Hemmen, Jan Hendrik van	
1900	zoon
Hemmen, Jan Jans van	
1840	eigenaar
1844	eigenaar
1850	hoofd, landbouwer
1854	eigenaar
1860 jan 1	hoofd, landbouwer
1862	eigenaar
1877 aug 9	overlijden
Hemmen, Margienus van	
1908 feb 8	geboorte
Hemmen, Roelfje van	
1850	dochter
1860 jan 1	dochter
1879	eigenaar
1880 jan 1	dochter
1884	eigenaar
1889	eigenaar
1890	huisvrouw van Hendrik Brink
1898	huisvrouw van Hendrik Brink
1900	huisvrouw van Hendrik Brink
1905	eigenaar
1906	eigenaar
1913 mrt 15	overlijden
Hemmen, Roelof van	
1903 aug 9	geboorte
1929	hoofd, landbouwer
1932	hoofd, landbouwer
Hendriks, Niessien	
1850	huisvrouw van Jan van Hemmen
1860 jan 1	huisvrouw van Jan van Hemmen

Detailblad gebouw

Haren, Wijk F Essen nieuw n

1880 jan 1	hoofd, weduwe Jan van Hemmen
1881 aug 12	overlijden
Onnes, Onno	
1918	hoofd, landbouwer
Oosterveld, Philippus	
1890 jun 1	inwonende knecht
Pieters, Albertus	
1890	inwonende knecht
Schut, Bouchien	
1900	inwonende dienstmeid
Vos, Roelf Jelkes	
1830	eigenaar